

Honnan tudják?

Dicséretre méltó, hogy a Művelődés Krónika rovatában a táncházakról szóló híreknek, tudósításoknak állandó teret biztosít. Az viszont nem, hogy téves hírek is nyomdafestéket láttak. Joggal sértődhetnének meg a sepsiszentgyörgyi táncház zenészei, mikor a lap 1979/2-es számában ezt olvassák: „Sepsiszentgyörgyön is működik már táncház, egyelőre kolozsvári vendég(kölcsön)zenészekkel.” A Szakajtó-együttes nem „kolozsvári”, nem „vendég”, nem „(kölsön)”, hanem szentgyörgyi zenészekből alakult azért, hogy biztosítsa a helyi táncház folyamatos működését.

A hírrovat másik téves információja szerint Marosvásárhelyen is „kolozsvári vendég(kölcsön)zenészek” zenélnek, sőt, miattuk bizonytalan a táncház léte is, mert „sok irányú kiszállásnak” kell eleget tenniük. A Regösök-együttes éppen azért alakult meg 1978 októberében, hogy a marosvásárhelyi táncházban legyen ki zenéljen, legyen állandó marosvásárhelyi táncházenekar: mert addig valóban egyetlen táncház léte sem biztosított, míg a zenészek vendégek. A Regösök azóta is muzsikálnak minden szombaton, kivéve azt a pár esetet, mikor teremvizsoly, vizsgaszesszió vagy más okok akadályozzák.

Zakariás Attila

Marosvásárhely

(A Hét, 1979/12. 2. – 1979. március 23., péntek)

Kalotaszegi Kaláka

„A Román televízió magyar nyelvű adása immár hatodik Kalákájának nyilvános felvételén vettünk részt vasárnap, március 18-án a Műegyetem gépészeti karának sporttermében. A műsort ezúttal a Visszhang diákrádió szerkesztősége szervezte.

Csáky Zoltán, a kalotaszegi Kaláka szerkesztője (ezentúl Simonffy Katalin megosztva szerkesztik a Kalákát) újat akart. Valóban, a már-már kialakulófélben levő, úgynevezett „Kaláka-formát” felbontotta és sikerült is összeillő, színvonalas műsort összehozni. Ismét bebizonyította a Visszhang, hogy a kolozsvári magyar diákság egy potens fóruma. Várjuk a TV-műsort, akkor majd többet.”

Ezeket a gondolatokat fogalmaztam meg néhány nappal a filmezés után. Mint régi kalákás (mind a hat filmezésen jelen voltam, az utóbbiban szervezői minőségben tevékenykedtem), figyelemmel követtem a Kaláka fejlődését. Őszintén szólva – sokkal többet vártam. Csalódásomnak az oka pedig az volt, hogy nem láttam viszont a képernyőn a teremben történeteket. A négy felvevő kamera közül filmre csak egyet rögzítenek, nem lévén magyar vágó-rendező (az operatőrök közül is csak egy értette

a nyelvet), nem sikerült mindig azt filmezni, ami az elhangzott szöveghez kapcsolódik. Ezért történt meg az, hogy a bagaziáról beszéltek és mutatták a pártát, láttuk a csizmát a fátjol helyett. Az ilyen természetű hibák elkerülése végett egyetlen megoldás: a Kalákának szüksége van egy, a magyar nyelvet jól értő vágó-rendezőre. Ha ily módon megoldhatatlan a kérdés – személyzet híján –, akkor a román anyanyelvű vágó-rendezőnek föltétlenül igénybe kell vennie egy néprajzi ismeretekkel rendelkező – lehetőleg szakember – segítségét, ugyanis adott pillanatban szakkifejezések hangzanak el – bagazia, fersing, pártá stb. Ezek ismeretének a hiányában történnek a melléfogások.

Nagyon hangulatos volt a kalotaszentkirályi fonó-jelenet. Habár betanulták, mégsem volt érezhető a „reprodukálás” (még élő szokásaikból mutatták be a fonót meg a farsangolást); nem tűnt előadásnak, spontenitását megőrizte.

Az előbb említett szakember hiánya miatt a viselet-bemutatást a kamerák nem tudták szakszerűen, ruhadarabonként bemutatni. Akik meg szerettek volna ismerkedni a kalotaszegi viselettel, csak néhány, az auditív memóriában rögzített szak kifejezéssel gazdagodtak, no meg egy szemet gyönyörködtető, díszítésben gazdag viselettel. Nem tudták felismerni a ruhadarabokat – vagy rosszul következtethettek.

Szép volt az inaktelkiek legényes tánca; ugyanezt elmondhatjuk a Méra, Vista, Szentlászló, Györgyfalva képviselőinek páros- és legényestáncáról is.

Mint egyike a zenei szervezőknek, engem is terhel az, hogy megfeledeztünk a zenészek névszerinti bemutatásáról. Ezúttal próbálok pótolni. A zenét az egeresi Fodor Sándor – Neti Sanyi – és az inaktelki Kalló Márton szolgáltatták. Az előbbi az egyik legszebben muzsikáló kalotaszegi prímás, az inaktelki zenész pedig az egy kézen megszámálható magyarprímásokat képviselte. Kíséretként a mérái Toni Rudit és Berki Bélát hívtuk meg.

A táncházenészeket ezúttal az Ördögsekér együttes képviselte. Tagjai: Sepsi Dezső, Sinkó András a Zeneművészeti Főiskola hallgatói és a Zeneszerzői karra bejutott, jelenleg katonáskodó Könczei Árpád.

Az „Énekeljünk egyet közösen” jelszóval indított énektanítás sokkal jobban elérte volna célját, ha az énektanár, Csorja Viola soronként tanította volna meg a dallamot. Ebben az esetben a közönség minden tagja bekapcsolódhatott volna az éneklésbe.

Jó megoldásnak találok a műsorba nem beszervezett, de alkotó javaslatokkal hozzászólóknak számára kikészített mikrofont.

Stúdió-vágás rovására írhatjuk az utolsó jelenet érthetlenségét? „Farsang után tehát jöjjön a tavasz” – konferálja be Csáky. A teremben ülők láthatták a két virágot osztogató öregasszonyt, az egyik közülük varázsló mozdulatokkal táncba hívott egy fiatalembert. A képernyőn azonban csak a két bevonuló öregasszonyt láthattuk.

Nem tűnt ki, mi volt a Visszhang szerepe. A Visszhang népművészeti érdeklődésű szerkesztői szervezték be az embereket, válogatták ki az összegyűlt anyag javát és állították össze a műsort – természetesen Csáky Zoltán irányításával.

Generáció-váltás történt a Kalákában: a tapasztalt szakemberek nyomán induló, leendő szakemberek mutatkoztak be. (Szaktanácsadóink voltak ezúttal: Salamon Anikó, Vasas Samu és Kallós Zoltán.)

Csáky, a Visszhang ismét bizonyított. Remélem, a következő Kalákában a televízió technikailag jobban hozzájárul a minél jobb minőségű műsorok létrehozásához. Bízunk abban, hogy eleget tud tenni a TV a moldvai csángók meghívásának is!

A kalotaszegi Kaláka alkalmat adott arra, hogy táncházunk régi tervét megvalósíthassuk: a széki, Palatka, Visa, Vajdakamarás környéki táncok mellett ezentúl a nádasmenti táncrend is helyet kapjon.

Kostyák Alpár

(Igazság – Fellegvár ifjúsági oldal, 1979/82. 3. – 1979. április 7., szombat)

Népi tánc – városi táncházakban

Hogyan lett a népi tánc a városi fiatalok egyik kedvelt szórakozási formája?

A kérdés többször elhangzik mostanában, s nagyon lényeges, hogy az érdeklődők egyértelmű választ kapjanak rá. Mert például a kívülállók jórészt ekképpen vélekednek erről: a fiatalok megunták már a „füstös diszkók” hangulatát, újat akartak, s a népi kultúra iránt érdeklődőkhöz csatlakozva igyekeztek ők is felkutatni, összegyűjteni a környező falvak lakosságától a kihalófélben lévő népzene és táncot, megtanulták a falusi zenészeknél az „ósi” dallamokat, hogy saját szórakozási igényeik kielégítésére beindíthassák városon is a táncházakat.

Hát nem éppen így volt.

1977 februárjában alakult meg az első együttes, a *Bodzafa*. Akkori tagjai: Székely Levente – primás, Sepsi Dezső – kontrás, Köncei Árpád – bőgős, Panek Kati – énekes. Szeptemberben biztosított számukra otthont az egyik kolozsvári művelődési ház, a monostori. (Addig a Bábszínház stúdiótermében vagy valamelyik iskolában tartották meg összejöveteleiket a városi táncházmozgalmat elindító-kezdemenyező fiatalok.)⁴² A mai napig csak baráti kapcsolatok révén sikerült bevonniuk az érdeklődőket. Pedig nagyon lényeges volt, hogy a városban dolgozó falusi fiatalok – székiek, mezőségiek – mielőbb eltaláljanak a táncházba. Kallós Zoltán népzene-kutának köszönhetően ez sikerült is, de akkor már így tevődött fel a kérdés: miként lehetne bevonni az egyetemistákat és a líceumi diákokat is? Sok nehézséget jelentett az előítélet, az elfogultság vagy a rosszul értelmezett lokálpatriotizmus. A székelyföldi diákok egy része például nem értette, hogy miért mellőzzük a székely táncot. Az volt az érzésük, hogy más tájegységek népzenei és népi tánc világát akarjuk rájuk „kényszeríteni”. Holott erről szó sem volt, csupán azt kellett megérteniük, hogy a helyi jelleg érvényesítésére azért volt szükség (táncházainkba régi stílusú zene- és

⁴² Lásd a 21. lábjegyzetet.